

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Liber Theologiæ Moralis, Viginti Qvatvor Societatis Iesv Doctoribvs Reseratvs

Escobar y Mendoza, Antonio de

Lvgdvni, 1659

Examen XVI. De Dispensatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41066

EXAMEN XVI.

De Legibus circa materiam de Dispensatione particulari, scilicet priuilegio.

CAPVT PRIMVM.

Quisnam possit Dispensare?

1. *V*id significat hoc nomen Dispensatio? Actum iurisdictionis, quo quis à legis obligatione eximitur; aut quo legis obligatio suspenditur.

2. *Q*ui nam in lege dispensat? Superior legitimus, seu Legislatores, vel Superior ipse, vel successor, vel equalis in iurisdictione, cuius quidem internus consensus requiritur ad dispensationis valorem. Hic potest cum suis subditis dispensare, illósque à legis obligatione eximere, respectu aliorum adhuc obligatione perseverante. Idem potest quilibet conditor in sua lege, & Summus Pontifex in legibus ab Apostolis tanquam Episcopis latis.

3. *N*um possit Legislatores secum suis in legibus dispensare? Potest, quamvis actum, quo quis secum sua in lege dispensat, propriè & strictè dispensationem non appellatim.

4. *I*nferior ne potest in Superioris lege dispensare? Minimè, quoties Superior sibi dispensationem reseruauit, aut inferiori prohibuit dispensandi facultatem. Imò nec potest toties quoties non ademit expressè Superior ei facultatem dispensandi; quia quando urgente necessitate potest Papam certiorum per literas facere; vel inopiæ partium, quibuscum dispensandum est debet suis redditibus occurrere, ipse dispensare non potest.

CAPVT II.

De dispensationis validitate, & nullitate.

5. *N*VM Dispensatio concessa sine iusta causa à legislatore, vel ab habente ab ipso facultatem, valida sit? Valida quidem, sed non licita. Vnde peccat Superior si dispenseret sine

sine causa: imò si dispenset ex causa, quam dubitat esse sufficientem. At ille, quo cum dispensatum est, potest vti dispensatione, licet dubitetur, an Superior iustam dispensandi causam habuerit: quia in dubiis Principis est standum iudicio.

6. *Dispensatio in lege Superioris concessa ab inferiore sine iusta causa, illicita quidem est: quaesierim, num sit valida?* Minimè, vnde is quo cum inferior dispensauit in lege Superioris absque iusta causa non potest vti dispensatione. A fortiori dispensatio concessa à Papa sine iusta causa in iis, quæ sunt de iure diuino, & naturali inualida est, & dispensans, grauiter delinquit. Inducens item ad dispensandum sine causa, vel falsa allegata, peccat eodem pacto, quo dispensator.

7. *Necessum ne, vt Superior dispensaturus iudicialiter cognoscat, iustam ad dispensandum causam adesse?* Minimè, imò dispensatio tacitè concessa sine causæ cognitione, valida est.

8. *Quanam ad dispensandum iusta & sufficientes causa assignantur?* Hæc. Vtilitas, aut necessitas communis, vel priuata: Pietas, aliique occurrentes casus, qui sufficientes, & legitimi arbitrio prudentis viri visi fuerint, pro qualitate loci, temporis & personæ.

9. *An Princeps possit in lege dispensare, imposita multa pecuniaria fabricæ Ecclesiæ, vel piis operibus præcepto tradenda?* Minimè, nisi sit supremus Antistes; quia in Tridentino sess. 25, cap. 18. dispensatio gratis fieri præcipitur.

10. *Aliquid habens connexionem cum materia dispensationis taceatur, vel falsò narratur, quo cognito Superior non dispensaret: rogo, num sit valida dispensatio?* Inualida est: secus si taceatur tantùm res, vel circumstantia impertinens ad causam. Vnde valida est v. gr. dispensatio voti obtenta ab eo, qui se virum doctum, & studiosum finxit; nam huiusmodi fictio nihil refert ad dispensationis causam. Similiter valida est dispensatio obtenta tacito nomine personæ, quam si dispensans cognouisset, propter odium, non dispensasset. Valida item est, quando in personæ nomine erratur; quia accidentalia hæc sunt

11. *Est ne valida dispensatio, quoties impedimentum certum narratur sub dubio: vel quoties narratur vna tantùm causa, & ea sit falsa?* Minimè.

12. *Surreptio tacendo verum, vel exprimendo falsum, assolat in toto rescripto, vel in parte contingere: quoniam modo infamias*

separabilem
curiali
 zuat dispensationem? Si contingat in toto omnino vitiat, si in
 vna tantum rescritti parte vitiat, & irritum reddit rescrit-
 ptum, quoad eam partem, in qua est subreptio; non verò quo-
 ad reliquas. *Quid si non possit separari pars, in qua contingit*
subreptio? Totum rescritum irritum est. Valet autem re-
 scriptum quò ad partem, in qua non contingit subreptio,
 etiam subreptione in ea parte à curiali scilicet commissa, in-
 scio eo, in cuius fauorem rescritum obtinetur. Vnde obti-
 nens dispensationem de duobus votis in eodem rescritto,
 potest vti dispensatione quò ad votum in quo subreptio non
 contingit. Item qui in petendo rescritto ad beneficium sine
 curatum siue simplex bona fide tacuit legitimam ad cura-
 tum aetatem, potest virtute illius rescritti beneficium sim-
 plex obtinere, si aetatem legitimam ad beneficium simplex
 habeat. Porro vitium subreptionis, & inualiditatis suppletur
 per clausulam, *Motu proprio*, positam in rescritto, quando
 priuilegium motu proprio conceditur sine vlla praeuia in-
 formatione, sed ex mera concedentis liberalitate. Hoc qui-
 dem clausula, *Motu proprio*, in rescritis posita operatur, quod
 priuilegium censeatur magis voluntarium, & nunquam in
 eum, cui conceditur, retorqueatur.

13. *Metum incurio ad dispensationem obtinendam; rogo-
 num sit valida?* Ita planè. Non ita si extorta fuisset per do-
 lum, & mendacia, si dolus & mendacia circa causam finalem
 seu motiuam dispensationis versentur; id est, quando dispen-
 sans non concessisset dispensationem, vel eius partem, si do-
 lum cognouisset.

14. *Valida ne dispensatio ab aliquo obtenta non exprimendo
 se aliàs eam petiisse, sed non obtinuisse?* Valida est, v. gr. dispen-
 satio obtenta ab Episcopo successore ab anteriori denegata
 valida est, quamuis circumstantia denegationis taceatur. Imo
 validam puto dispensationem ab inferiori, habente tamen
 potestatem dispensandi, obtentam, quamuis non exprimatur
 eam prius fuisse à Superiori denegatam.

15. *De vna & eadem re duplex dispensatio petitur, & pri-
 ma fuit limitata: rogo, an in secunda, quae magis ampla petitur,
 facienda sit mentio prioris limitatae?* Ita planè, alioquin se-
 cunda videtur inualida, nisi secunda ex noua sufficienti causa
 petatur, aut nisi prima concessa fuerit cum limitatione, quae
 iuxta stylum apponi soleat.

16. *Qui ob scrupulum vel dubium circa primam dispen-
 sationem obtinet secundam, valide ne obtinet, non facta mentione
 prioris?* Ita quidem. Vnde qui obtinuit, v. gr. dispensationem
 valescendi

ascendi carnibus in vna Quadragesima, si in alia similem dispensationem querat, non tenetur prioris mentionem facere.

17. Quid si ampliolem dispensationem expeterem? Deberes prioris memoriam facere, v. g. qui obtinuisti exemptionem a soluenda parte decimarum, debes prioris mentionem facere si ampliolem desideras.

18. Habet quis plura impedimenta, seu vincula; num valide obtineat dispensationem vnus, aliis non explicatis? Affirmatiue respondeo, vt patet à simili de obstructo pluribus excommunicationibus, qui potest ab vna absolui, alia non ablata. Excipe Matrimonij impedimenta.

19. Readditur ne inualida dispensatio tacita qualitate, quam iura specialiter exprimi volunt, si ea qualitate expressa adhuc Superior dispensationem concessisset. Ita quidem. Vnde inualida est dispensatio obtenta (v. g.) non expresso gradu affinitatis, vel consanguinitatis, vel publicæ honestatis, aut non facta expressione diuersorum titulorum, ratione quorum duo sunt affines.

20. Committens cum consanguinea incestum, potest ne vti dispensatione, si antequam dispensatio obtineatur, iterum cum eadem peccet? Potest.

21. Est ne valida dispensatio obtenta non expressa linea in consanguinitate, affinitate, & publicæ honestate? Inualida est. Porro in cognatione spirituali exprimendum est, an sit filiationis, vel spiritualis compaternitas. Imò explicandum, impedimentum publicæ honestatis esse in primo gradu, & ex matrimonio rato consurgere, si de hoc dispensatio queratur.

22. Est ne valida, quando circa speciem impedimenti erratur, aut quando obtinetur ad contrahendum cum affine vel consanguineo, tacito incestu iam commisso, & completo? Est inualida. Profectò si incestus sit occultus, non est necessariò facienda ipsius expressio in dispensatione à Papa pro foro externo obtinenda.

23. Est ne explicanda copula incestuosa spe facilius obtinendi dispensationem commissa? Ita planè, quamuis alter tantum eorum talem animum habuerit.

24. Valet ne in foro externo dispensatio concessa, si copula non intercessit, ea occulta interueniente? & an contrahentes à iudice de hoc interrogati, respondere teneantur? Respondeo contrahentes interrogatos de copula licet occulta, teneri iudici interroganti manifestare.

25. Est ne dispensatio valida, quando error vii iniori in gradu

gradu committitur? Minimè; v.g. si dicatur esse in quarto, cum sit in tertio. Porro si duo non æqualiter distent à stipite, necessariò non est facienda mentio gradus propinquo-
 ris, modò tamen alter contrahentium non distet vno tantum gradu à stipite. Ordinarius quidem non expresso propinquo-
 ri gradu non debet in foro externo dispensationem admitt-
 ere donec litteræ declaratoriæ afferantur.

26. *Requiro, quid seruandum, dum aliqua dispensatio de Pontificis mandato expenditur?* Requiritur, vt qui rescriptum Apostolicum debet expedire, ad confessiones sit ab Ordinario approbatus: vt sit Doctoratus laurea insignitus: vt habeat iustam causam dispensandi: vt rei veritatem, nisi notoria sit, vel aliunde constet, ab ipso pœnitente diligenter inquireat: vt Confessarius, cui rescriptum Apostolicum exhibetur, ad dispensandum. v.g. in Matrimonio, non dispenset, nisi impedimentum sit occultum, id est, nisi ignoretur à maiori viciniae parte, vel parochiæ, vel oppidi, vel Collegij, vel Monasterij: vt præcedat confessio dispensationem; quoribus hoc à rescripto iubetur: vt denique confessarius talia pia opera imponat, qualia prudenter imponenda iudicauerit. v.g. in dispensationibus ad contrahendum matrimonium obtentis ratione delicti, imponenda est corporalis pœnitentia, aut menstrua confessio, quæ quidem fieri poterit quacunque Mensis die. Confessarius autem, cui datur facultas dispensandi circa matrimonium, curare debet ante dispensationis executionem, vt coniuges separentur, si id sine scandalo præstari possit. Denique vt ipsi coniuges certiores sint de consensu snullitate. Et literas dilacerare debet quoties in privilegio præscribitur literas dilacerari: & pro dispensatione nihil omnino exigere.

C A P V T III.

De dispensationis vi amissa, & de ipsius expensis.

§. I. 27. *Quænam modis vim suam amittit Dispensatio? Aut Visamissa dispensationis.* **Q**uæssatione causæ, aut morte concedentis, nondum effectu adimpleto, renunciatione, reuocatione, modò non sit. Dispensatio absolutè sine limitatione concessa. Dicitur, *cessatione causa*; quia cessante causa finali, seu motiua dispensationis, post obtentam ipsam, & nondum executioni mandata-

tam, probabile est, etiam ipsam dispensationem cessare. De-
legatusque ad dispensandum, non potest validè dispensare,
si post indultum sibi concessum cessavit causa iusta dispen-
sandi. Hinc colligo obtinentem dispensationem come-
dendi carnes tempore ieiunij ob infirmitatem, ea cessante
teneri à carnibus abstinere. Item obtinentem dispensatio-
nem in aliqua lege humana, vel diuina, peccare tali vtendo
dispensatione, postquam transacta est dispensationis causa.
Quid si dubietur, num causa dispensationis cessauerit? Præ-
sumitur non cessasse, & consequenter valida est dispen-
satio.

28. *Num dispensatio executioni mandata cessat causa ces-*
sante, aut potest reuocari? Minimè. v.g si iusta de causa con-
cessa sit dispensatio ad contrahendum matrimonium, & vi
talis dispensationis sit matrimonium contractum, non ces-
sat dispensatio, licet contracto iam matrimonio cesset causa
dispensationis.

29. *Quidnam efficit dispensationis renunciatio?* Efficit
planè, vt dispensatio, quæ nondum executioni mandata fue-
rat, vim suam amittat, si renunciatio acceptetur à dispen-
sante. v. gr. Antonius obtinuit dispensationem ducendi in
matrimonium consanguineam, sed ante contractum matri-
monium cedit dispensationi, dispensatio cessat, si cessio, seu
renunciatio dispensationis à dispensante acceptetur. Hinc
patet, dispensatum posse dispensationi renunciare antequam
fortiatur effectum. Et qui proposuit non vti dispensatione,
aut illi renunciare, potest ea vti, vel renunciationem reuo-
care, si eam Superior nondum acceptauit.

30. *Quid de Expensis dispensationis?* Dispensatio impe- §. 2.
tranda illius expensis, qui onus illius impetrandæ suis sum- *Expensa*
ptibus in se suscepit. Quando tamen præcessit consensus *dispen-*
tacitus; vel expressus impetrandæ dispensationis, & alter *sationis.*
onus illius impetrandæ suis sumptibus liberaliter in se non
suscepit, dispensatio communibus expensis impetranda est.
Et qui obtenta de communi consensu dispensatione, iniuste
renuit matrimonium contrahere, tenetur ad integras di-
spensationis expensas; qui verò iuste renuit absque alterius
culpa, tenetur solum ad partem expensarum; quod si renuat
ob alterius culpam, videlicet ob iniustam, & iniuriolam al-
terius actionem, ad nullas tenetur expensas: sed alter, qui
causam resiliendi dedit, ad integras tenetur. Vnde sequitur
eum, qui resilit à promissione matrimonij ob superuenien-
tem in altero contrahente notabilem deformitatem, non
teneri

teneri integras dispensationis expensas solvere, sed tantummodo partem. Vir item qui fornicatus est ante promissionem matrimonij, non tenetur ad integras expensas, si sponsa obtenta dispensatione, nolit cum eo contrahere, cognita illius fornicatione; quia fornicatio sponsi antecedens promissionem matrimonij non est sponsæ iniuriosa. Ille denique, cuius culpa post matrimonij promissionem contrahitur impedimentum dirimens, tenetur, si possit propriis expensis dispensationem obtinere, ut sponsalia perficiantur.

CAPVT IV.

Praxis circa materiam de Dispensationibus ex Doctoribus Societatis IESV.

- §. I. 31. **D**ispensationem fieri debere ex causa dixisti: rogo, De dispensatione in cap. 4. *an facta in lege propria, vel inferioris sine iusta causa, valida sit? Invalidam Vasquez, asseruit 1. 2. tom. 2. d. 178. At tanti viri venia contrarium affirmari; quia lex ex communi ferentis, vel eius superioris voluntate pendet, qui pro in te ni. potest eam tollere, ac relaxare.*
- Vasq. 32. *Num sit peccatum mortale, dispensationem concedere, Granad. seu impetrare, eaque uti sine iusta causa? Granado Affirmat Sanch. At Sanchez de Matrim. tom. 3. disq. 18. num. 10. probabile putat, nec esse veniale peccatum uti dispensatione, obtenta sine causa; quia iam lex relaxata est, unde nec ad veniale remanet obligatio. Concedere autem, aut impetrare sine causa Granad. veniale alij solummodo putant. In graui dispensatione Granadum sequor com. 7. tract. 3. §. 2. d. 17. sect. 3. n. 24. mortale esse putantem.*
- Sanch. 33. *Dubitat Prælati de iustitia dispensationis: potest ne licite concedere? Potest, quia in dubio in benigniorem partem inclinandum. Sanchez summ. tom. 2. lib. 4. cap. 45. num. 10.*
- Salas. 34. *Valida ne dispensatio inferioris in lege superioris causa non iusta, si bona fide facta sit? Negat Salas de leg. disq. 10. sect. 4. n. 35. quia bona fides non potest acta aliâ nulla valida reddere. At Sanchez de Matr. tom. 3. lib. 8. d. 17. num. 8. docuit valere; quia talis præsumi debet Papæ intentio circa suas leges, & Dei erga suas.*
- Azor. 35. *Nulla adest causa, sed non præcognita: valida ne dispensatio? Negat Azorius part. 1. lib. 5. cap. 15. quas. 9. & 10. quia*

quia facultas dispensandi commissa censetur, præmissa causa cognitione. Porro Sanchez affirmat, numer. 11. quia Sanch. talis dispensatio in foro conscientiae nullo iure irritatur.

36. *Cessat dispensationis causa: num dispensatio cesset?* Negatiue respondet Salas disq. 20. sect. 5. num. 63. quia in dispensatione intelligitur conditio, si causa permaneat. Porro Sanchez d. 20. num. 14. affirmat, quia cessante causa, cessat lex communis, quæ maioris est roboris. Itaque dispensatus à Pontifice sine vlla limitatione ad non ieiunandum per totam vitam, etiam si causa v. gr. infirmitas cessaret, vti posset dispensatione. Verum conditionem illam subintelligi, abnegatur.

37. *In dubio positiuo, an casus indigeat dispensatione, est necessaria dispensatio?* Minimè. Addit Palaus tom. 1. tract. 3. Pal. d. 6. p. 5. n. 10. nec in dubio negatiuo, etiam si quis propensior sit in eam partem, quod casus indigeat dispensatione; quia possessio stat pro libertate.

38. Dubium est, num sit valida dispensatio, vel quia dubitatur de veritate narratorum, vel quia dubitatur, an causa allegata sit finalis: præsumendum ne validam esse, aut inuvalidam? Validam planè; quia in re dubia, in fauorem actus est præsumendum. Palaus citat. part. 16. §. 5. Pal. num. 3. Scio Coninch de sacram. d. 33. dub. 6. num. 93. contrarium asseruisse. Conin.

39. *Generaliter in narratiua dispensationis tacetur, vel falso exprimitur aliquid, de quo dubitatur, an fuerit causa finalis, id est, sine qua Pontifex non concessisset dispensationem; an vero solum impulsiva, ita vt etiam sine illa dispensati concederetur: pro quanam præsumendum?* Pro impulsiva, & consequenter dispensationem esse validam; quia semper in fauorem actus est præsumendum. Sic Palaus Pal. ubi supr.

40. Scio dispensationes gratis expediendas semper enim in literis sacrae Pœnitentiariae verba illa apponuntur: gratis ubique; rogo tamen, an possit aliquid gratitudinis ergo accipi? Sanchez apud Homobonum v. 3. tract. 13. c. 11. q. 32. docet non prohiberi aliquid accipi post expeditionem causa gratitudinis. Repugnant alij. Praxi standum. §. 2. De dispensatione

41. *A Tractatu septimo de sacramentis sub raho de Matrimoniali dispensatione plures resolutiones, vt plenior reddatur de legis dispensatione materia. Rogo igitur, quænam in matrimonialibus dispenset Episcopus? In impedimentis non dirimentibus.*

bus. In dirimentibus post celebrationem bona fide saltem unius, publicè factam, si impedimentum est occultum, & separatio coniugum nequit fieri absque magna famæ iactura, aut scandalo, aliòve magno detrimento, & non est facilis ad Papam recursus, & si est periculum in mora, &c. dispensare potest Episcopus. Imo ante contractum matrimonium si sponsa manè ad confessionem accedens, quando omnia parata sunt ad nuptias eodem vesperè celebrandas, quæ sine gravi infamia omitti non possunt, aut differri, dirimens impedimentum habere inueniatur: dispensare potest Episcopus; quia impedimenta sunt de iure humano, & eadem ratio, quæ Episcopus potest post matrimonium dispensare antea etiam videtur militare. Ita *Sanchez de Matrim. tom. 2. lib. 2. cap. 4. num. 7.*

Sanch.

42. *Matrimonium cum impedimento mala fide est contractum: scio communiter à Doctoribus asserti Episcopum dispensare non posse; quia Tridentinum sess. 24. cap. 5. de huiusmodi contrahente dicit: Separetur, & spe dispensationis obtinendæ omnino careat: Rogo tamen, an sit afflicto, ac misero solacium?*

Henriq.

Profectò *Henriquez lib. 12. cap. 3. n. 2.* probabile ostendit esse, posse Episcopum dispensare; quia Episcopus in sua diocesi de iure diuino potest: quidquid Papa in toto orbe; & quamuis eius potestas possit à Papa limitari, & de facto quo ad hoc limitata sit: non tamen censetur limitare in omnibus casibus, sed in ordinariis. At quando animi adest periculum, præsumitur summus Pater velle, & Episcopus adhibeat medicamen. Cum hac limitatione Concilium exponit. An non Deus prohibet homicidium; quod tamen in necessariam permittit defensionem? Non audeo subscribere.

Sanch.

Præp.

43. *Potest ne Pontifex summus in primo gradu lineæ recte inter affines dispensare. v. gr. ut socer possit ducere nurum, vitricus priuignam? potest, auctore Sanctio de Matr. tom. 2. lib. 7. d. 66. num. 7. & Præposito in addit. ad 3. part. quæst. 7. d. 11. num. 69. quia hæc matrimonia non sunt naturali iure prohibita. Nonne Adonias filius David petiit in vxorem Abisag Sunamitidem, quæ fuerat patris sui David vxor? 3. Reg. 2. Probat Gasspar Hurtado de Matr. d. 20. diff. 4. num. 13. ratione, quia inter tales affines nulla superioritas reperitur, contra cuius reuerentiam sit matrimonij vsus; vnus enim non est principum naturale alterius.*

Hurt.

Præp.

44. *Potest ne Pontifex inter fratrem & sororem dispensare? Negat Præpositus in addit. ad 3. part. quæst. 7. dub. 9. num. 73. quia primus gradus cognatorum iure naturæ prohibitus. At*

Hurtado

Hurtado de Matr. d. 17. diffi. 5. num. 12. affirmat tale matrimonium iure naturæ validum esse, & Pontificem posse, concurrente iusta causa, dispensare. v. gr. si Rex Hispaniarum non posset pari coniugio colligari extraneæ nisi hæreticæ, aut suspectæ, vnde probabile periculum immineret vel pervertendi Regis, vel Regni inficiendi: tunc, inquam, Pontifex dispensare posset, vt sororem duceret, præcipuè si vterina non esset; quia nec frater est sorori superior, aut è contra. Quid si aliquando Pontifex respondit, se non posse in gradibus prohibitis diuina lege dispensare? vt patet cap. litteras, de restitut. spoliat? Exponendum significare, se non debere sine magna causa.

45. Scio posse Episcopum dispensare in lege Pontificis ex iusta causa: rogo, an iusta causa censenda paupertas paruum, si eam possit Episcopus suis redditibus subleuare dum certior sit Pontifex? Negat Vasquez 1. 2. tom. 2. d. 187. cap. 2. num. 16. quia ipse Episcopus tenetur pauperum necessitati subuenire. At Salas de leg. d. 20. sect. 3. num. 27. affirmat; quia Episcopus tenetur quidem ad victum pauperum, non autem ad absumendum redditus suos hisce in dispensationibus.

46. An vti sit dispensatio inter consanguineos, vel affines, hanc facta copula mentione? Negatiuè respondet communiter Doctores; quia stilo curiæ exprimi debent. At Gasp. Hurtado de Matr. d. 26. diffi. 5. num. 21. docet hanc dispensationem in conscientia foro valere; quia incestus neque est impedimentum, quod ratione sui egeat dispensatione: nec ex stylo curiæ, aut Doctorum consilio semper exprimitur: & quando exprimitur, non pertinet ad causam motiuam dispensationis abnegandæ, sed potius concedendæ.

47. In rescripto apponitur vnica causa, & illa est falsa: an vitietur rescriptum? Vitietur (ait Castro Palao tom. 1. tract. 3. Pal. d. 6. part. 16. §. 3. num. 1. quia totalis dispensandi causa corruit. At si apponuntur plures particulae quarum singula non sufficerent & omnes simul sufficiunt? Existente vna falsa, rescriptum vitietur. Quid si vera sit inter plures falsas vna sufficiens? Non vitietur.

48. Petrus & Maria duplici impedimento alligantur, explicant autem vnum petiuri circa aliud dispensationem seorsim: subripiunt ne dispensationem? Subreptitia quidem est; quia Pontifex decipitur existimans hosce vnico tantum impedimento laborare. Suarez de leg. lib. 6. cap. 24. num. 6. At Suares v. dispensatio num. 16. contrarium affirmat. Vnde si qui sunt simul affines, & consanguinei, possunt petere consanguinitatis

- nitatis dispensationem, & postea affinitatis : & e contra. Ap-
 probat Sanchez de Matr. tom. 3. lib. 8. d. 23. num. 1.
- Sanch. 49. *Vitiaturne dispensatio cum errore in nomine persona aut
 diocesis?* Invalidam putat Sanchez tom. 3. d. 21. num. 39. quia
 tunc committitur v. gr. Episcopo Vallisoletano, qui non
 potest cum non subdito dispensare. At Salas d. 20. f. 16.
 num. 123. validam existimat; quia constat Papae intentionem
 esse, ut cum orante proprius dispenset Episcopus. Porro acci-
 dentale est Petrum, aut Antonium appellari, si error non est
 in persona.
50. *Vitiaturne, si aliquis error in curia scriptoris irrepit, v. gr.
 pro tertio gradu affinitatis, tertium consanguinitatis scribat?* Ne-
 gat Layman, lib. 1. tract. 4. cap. 2. § 3. num. 26.
- Laym. 51. *Pono dispensantem, ex falso nomine in rescripto appositum,
 intelligere personam determinatam sibi notam: vitiaturne dispen-
 satio?* Vitiatur; quia legislator intendit cum persona sibi no-
 ta dispensare, & non cum alia. At Amicus oppositam sen-
 tentiam probabilem existimat.
- Amic. 52. *Emisit Antonius votum Religionis, & dispensationem im-
 petrauit, ut eo non obstante duceret uxorem: potest ne prima uxo-
 re mortua aliam ducere?* Afferit Sanchez de Matr. tom. 3. lib. 8.
 d. 31. quia per dispensationem absolute impedimentum voti
 est sublatum.
- Sanch. 53. *Dispensatur Petrus ad contrahendum cum una consangui-
 nea, mutato proposito vult cum alia contrahere consanguinea: te-
 neaturne in petenda secunda dispensatione, prioris mentionem face-
 re?* Suarius de leg. lib. 6. cap. 23. num. 20. asserit. Negat autem
 Sanchez d. 22. num. 13. quia in usu illarum dispensationum
 datur optio, ut impetrans uti possit qua velit.
- Suar. 54. *Cum subest causa dispensandi, debet ne Praelatus dispensare?*
 Saa affirmat Praelatum peccare, si potens non dispensat, quan-
 do oportet.
- Saa. 55. *Sufficit ne ad dispensandum putare Superiorem causam ra-
 tionabilem esse: quae necessum est constare de causa a iustificacione?* Suf-
 ficere putari causam rationabilem esse, uti Saa asserit ex Sylu.
- Saa. 56. *Concilium Tride. i. num. sess. 22. cap. 5. praecipit non valere
 dispensationem Papa usque ad notitiam Ordinarii: de quanam
 dispensatione intelligendum?* De data in foro exteriori, uti cum
 eodem Saa sentiendum puto.
- Saa. 57. *Extendenda ne potestas dispensandi?* Ita plane, quia fa-
 vorabilis. Vnde extenditur ad causam, in qua eadem ratio,
 aut maior est. Itaque qui potest in affinitate, poterit in pu-
 blica honestate, si forte cum data est facultas errore putaba-
 tur

tur esse affinitatis impedimentum, cum esset publicæ honestatis. Non autem ideò absolute qui potest in maius, potest in minus, nisi in casu, ut dictum est, ex præsumpta concedentis voluntate; quod præsumi potest, cum rationabile est. Qui autem potest legitimare natum ex adulterio, potest etiam si sit semel ex incestu natus; in materia enim fauorabili veniunt mista sub simplici. Ex eodem Saa.

58. *Dat Prælati licentiam ad id quod non potest sine dispensatione fieri: censetur ne dispensare?* Affirmat Saa; quia qui facit scienter id ubi est opus dispensatione, si potest, manifestè censetur dispensare. Saa.

59. *In quibusnam potest Episcopus dispensare?* In iis, in quibus homines sæpè indigent dispensatione, ut ieiuniis, festis, & eiusmodi à iure, seu lege Papæ prohibitis: item cum materia leuis reputatur.

60. *In dispensationibus assolet hæc particula, fortè, apponi: quàmnam vim præ se fert?* Ex stylo Curie perinde est, ac si affirmaretur.

61. *Quònam modo intelligi debet dispensatio illegitimi?* Profectò si est ad Ordines, non intelligitur de sacris. Si est ad beneficium, non intelligitur de Curato. Et si ad Curatum, non ideo ad dignitatem. Quod si est ad beneficium prius dispensatus, & postea petit dispensationem super pluralitate, debet dicere se illegitimum. Saa author. Saa.

62. *Prælati inferior bona fide dispensavit, putans causam esse iustam, quam non fuisse sufficientem postea constat: valida ne dispensatio?* Validam omnino Sanchez affirmat. Adiiicit, si Prælati inferior dispense in lege Superioris non præcognita causa, quæ reuera est sufficiens, & legitima, valere dispensationem in foro conscientie, donec reuocetur; utentemque huiusmodi dispensatione, nec venialiter quidem peccare. Sanch.

63. *Quis voluntariè occidit sacerdotem, & in petenda dispensatione ab irregularitate, solum dicit se hominem occidisse, est ne valida dispensatio?* Validam esse cum Sanchez assero.

64. *Est ne subreptitia dispensatio, quando tacetur aliquid, quod secundum Curie stylium est necessariò declarandum?* Sanchez sentit subreptitiam esse, Granadus autem contrarium edocet. Adhæserim Sanctio.

65. *Data est dispensatio à Confessario habente potestatem sola mente, sine ullis verbis: fuit ne valida?* Sentio cum Turriano Turri. validam fuisse, cum putavit tam ipse, quam pœnitens, non esse necessarium verbis expressis fieri.

66. *Dispensatio ex literis pœnitentiarie debet ne fieri in Confessione*

234 *Moralis Theologia Tract. I. Leges,*
fessione Sacramentali? Debet, ut patet ex clausula nunc addi-
solita: audita Confessione, non aliter, neque alio modo. Ita Fil-
lucius. Num valeret, quamuis confessio esset inualida? Suarius
affirmat, modò id non oriretur ex defectu integritatis circa
rem, de qua petitur dispensatio. Colligo Confessarium hu-
iusmodi debere esse ab Ordinario approbatum saltem respec-
tu petentis dispensationem; alias enim non potest eius con-
fessionem audire.

EXAMEN XVII.

De Legibus circa materiam de priuilegio
Bullæ Cruciatæ.

CAPVT PRIMVM.

De ijs, quibus frui datur Bulla priuilegio.

1. *Ut hæc Bulla Cruciatæ appellatur? Quia in-*
dulta in ea concessa ijs assimilantur, quæ
concessa sunt in Concilio Lateranensi sub
Innocentio III. Christianis militibus, qui
suscepto Crucis signo ad recuperandam
sanctam terram, Christianique nominis hostes comminuen-
dos proficiscebantur.
2. *Quæ nam Cruciatæ priuilegia specialiter conceduntur?*
Hispaniarum Regnis: ijs tamen fruuntur non solum incolæ,
sed etiam exteri, qui tempore concessionis in Hispaniis ne-
gotiandi causa, aut aliquid aliud gerendi versantur; etiam si
postea ipsi quouis gentium proficiscerentur. Prohibet tamen
Bullæ textus ijs esum carniû, & lacticiniorum extra Hispan-
nam.
3. *Lucrantur ne indulta Bulla Religiosi ab Ordinarij potestate*
exempti? Lucrantur, imò possunt absque suorum Præsulum li-
centia opera iniuncta facere, quæ absque suæ obseruantia de-
trimento exequi valent, ut ieiunare, preces fundere, &c.
4. *Frui ne potest Papa huiusmodi à se concessis indultis? Po-*
test; quia ipse est caput Ecclesiæ, & ideo membrum principale
illius fruitur totius corporis commodo.
5. *Prælati Regulares tenentur ne non imbedire, ut subditi*
Bullam accipiant? Sub mortali tenentur. Possunt tamen li-
centiam